

Бондаренко, Л. А. Проблеми правового регулювання операцій фінансово-кредитних установ з продажу кредитних вимог при управлінні стресовими активами [Текст] / Л. А. Бондаренко // Міжнародна банківська конкуренція : теорія і практика : збірник тез доповідей VII Міжнародної науково-практичної конференції (24-25 травня 2012 р.) : у 2-х т. / Державний вищий навчальний заклад "Українська академія банківської справи Національного банку України". - Суми : ДВНЗ "УАБС НБУ", 2012. - Т. 2. - С. 21-22.

Л. А. Бондаренко, канд. екон. наук, доц.,
ДВНЗ "Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана"

ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОПЕРАЦІЙ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНИХ УСТАНОВ З ПРОДАЖУ КРЕДИТНИХ ВИМОГ ПРИ УПРАВЛІННІ СТРЕСОВИМИ АКТИВАМИ

Продаж кредитних вимог є одним із методів управління проблемними активами кредитної організації.

Продаж кредитних вимог оформляється договором купівлі-продажу кредитних вимог між банком як продавцем і покупцем, резидентом або нерезидентом. Згідно зі статтею 513(1) ЦКУ, договір щодо заміни кредитора в зобов'язанні укладається в такій же формі, як і договір, на підставі якого виникло зобов'язання, право вимоги, за яким передається новому кредиторі.

Якщо продаж кредитних вимог буде здійснений між пов'язаними особами (інсайдерами), потрібно враховувати норми постанови НБУ № 368 "Про затвердження інструкції про порядок регулювання діяльності банків України" від 28 серпня 2001, якою заборонено в угодах, укладених з інсайдерами, передбачати умови вигідніші, ніж в угодах, укладених з іншими особами. У п. 1.14 Інструкції № 368 перераховані умови, які вважаються більш вигідними. Зокрема, продаж інсайдери активу за вартістю, яка є нижчою від тієї, яку банк отримав би від продажу такого активу не інсайдери.

Продаж проблемної заборгованості нерезиденту регулюється наступним чином. Згідно статті 390 ГКУ та статті 1 ЗУ "Про режим іноземного інвестування", покупець-нерезидент є іноземним інвестором.

Згідно статті 392 ГКУ та статті 3 ЗУ "Про режим іноземного інвестування", іноземна інвестиція може здійснюватися у формі:

- придбання будь-якого рухомого майна, що не заборонено законами України;
- придбання майнових прав;
- у будь-якій іншій формі, не забороненої законом України.

Як зазначено у статті 392 ГКУ, заборона або обмеження щодо форм здійснення іноземних інвестицій встановлюється законами України. На сьогоднішній день законами України не встановлено будь-якого заборони

або обмеження щодо такої форми іноземної інвестиції як придбання прав вимоги.

У зв'язку з відсутністю в українському законодавстві чіткого розмежування між уступкою прав вимог і факторингом, існує ризик того, що операція продажу (уступки) кредитних вимог може бути кваліфікована судом як факторинг. Відповідно до вітчизняного законодавства, факторингом є операція, при здійсненні якої фінансово-кредитна установа (продавець) за плату отримує фінансування від фактора (покупця) під уступку фінансово-кредитної установи (продавцем) фактору прав вимоги до боржників за кредитними договорами. Розмір такої плати повинен бути встановлений у договорі факторингу, на що також вказує Верховний суд України в своїй Постанові від 10 липня 2007 року № 26/247-06-6531 “Про відмінності договорів факторингу від уступки права вимоги”.

Оскільки покупець купує кредитні вимоги за ціною нижче їх номінальної вартості (з дисконтом), існує ризик того, що така операція може бути кваліфікована як факторинг, оскільки дисконт може розглядатися як “плата” продавця покупцю у зв'язку із здійсненням операції факторингу. При класифікації продажу кредитних вимог як факторингу, відповідний договір визнається судом недійсним на підставі того, що такий договір суперечить статті 1079 (3) ЦКУ.

Таким чином, для того щоб забезпечити ефективність управління стресовими активами кредитних установ необхідно вдосконалити правову базу проведення операцій з продажу кредитних вимог.